

A přińdžechu chwatajcy ...

A přińdžechu chwatajcy
a namakachu wobaju,
Marju a Jozefa,
a tež džěćatko
w žłobje ležo.

(Lukaš 2,16)

Kak znata a kak rjana je naša hodowna stawizna. Jozef je z Marju po puću, pytataj hospodu w Betlehemje, džěćo so narodži a swjata swójba z džěćatkom je w njebieskim swětle. Pastyrjam wozjewi so wjesoła powěšć, woni chwataja do Betlehema, zo bychu so w hródži modlili. Skónčnje přichadžeja tři kralojo. Kóždu sadu hodowneje stawizny móžeš hłuboko rozpominać. Wuměłcy su sceny na wšelake wašnje zwobraznili. Spisowaceljo su je z wulkej fantaziju na najwšelakoriše hodowne stawizny přepisali.

Do trochu mjenje znatych scenow hodowneje stawizny słuša woteńdženje pastyrjow z pola do Betlehema. Woni strážowachu wonka před městem swoje stadło. Nadobo widžachu swětle a slyšachu njebieski hłós: „Wam je so džens Zbožnik narodžił, kotryž je Chrystus, Knjěz, w Dawidowym měsće.“ Jandželjo spěwaja Bohu k česći njebieski kěrluš. Swětle z wyšiny běše nad pastwami widžeć. Jandželjo so zhubja. Woni stupaja zaso do njebies, kaž w bibliji čitamy. Pastyrjo wo tym wuradźuja, što bychu nětko činili. Woni wobzamknu, zo njewostanu wonka na pastwach. Jich čehnje do města, do hródže, w kotrejž je so Zbožnik narodžił. Nochcedža jenož slyšeć wo narodženju Zbožnika, ale chcedža jeho tež widžeć, jeho dožiwić, při nim stać. Pastyrjo so njekomdža. Podadža so, kaž w bibliji čitamy, „chwatajcy“ na puć, zo bychu prawje bórže Zbožnika widželi.

W swójbnej zhromadnosći chwataja nan, mać a džěćo do Betlehemskeje hródže k žłobju nowonarodženeho Zbožnika.
Linolowa rězba: Jiří Zejfart, 2004

Tutón wokomik hodowneje stawizny widžimy na wobrazu. Tola što to? Na wobrazu njewidžimy pastyrjow, kiž chwataja k hródži, ale spóznajemy wjele bóle swójbu: džěćo přědku, potom nana, kiž ze swojej žonu ruku w ruce k Jezusej do Betlehemskeje hródže chwata. Wumělc chce z tajkim změnjenjom dać nałożowanje za naš čas. Tak kaž su tehdy pastyrjo z polow do Betlehema chwatali, zo bychu Jezusa widželi, tak mamy my džensa jako swójby so Jezusej přibližić. Hodowna stawizna njeje někajke romantiske powědanje ze zańdženosće, ale wona měri so na přitomosć: Přiwobroč swoje mysle Jezusej, ty a twoja swójba! Njekomdžće so!

Je při tym jara zajimawe, zo njesteji wumělc sam ze swojej interpretaciju. W našich spěwarskich namakamy hodowny kěrluš, w kotrymž je hodowna stawizna runje

tak rozložena kaž na našim wobrazu. W kěrluš „Pastyrjo, pójće“ (spěwarske č. 48) je farar Jan Wałtar přeložil abo přebasnił: „Pastyrjo, pójće, nan, džěćo a mać“. Serbski přeložer je hišće přetrjechił němski original, w kotrymž reči so wo tym, zo maja pastyrjo přińć, mužojo a žony.

Hody su swjedžeń swójby. Je prawje, zo bjerjemy sej w hodownym času wjace chwile za mjezsobnu zhromadnosć. W času rozpada swójbow dyrbymy znamjenja stajeć za to, zo su wona nam schow a škitne městno. Hody su swjedžeń naroda Jezusa. Naš wobraz woboje zjednocuje: zhromadnosć swójby před nowonarodženym Božim synom.

Nadžijomnje so tež pola nas w našich swójbach poradži, zo so zhromadnje podamy k žłobju, w kotrymž leži naš Zbožnik.

Jan Malink

Bibliske hodowne hódančko

Zawšec znaje kóždy(a) z was hodownu stawiznu. Pator-zicu wječor ju dzeći na kemsach předstaja a snano sy sam(a) Haj, sto bychu hody bjez hróde, žlobika, wata a wosoła abo tež hwězdy byli? Hdyz pak raz dokładnje w bibliji počitas, spěšnje pytnješ, zo njeje hodowna stawizna proše někak napisana, ale je zestajena ze wšelich wuprajenjow z cyteje biblijje – samo ze Stareho zakonja!

Tuz sym hódančko prihotowata, hdzez móžes swoju wědu přeprowowac. Wěs wšitko?

Jadwiga

haj / ně

1. Mark pisa w swojim ewangeliju wo žlobiku a hródzi.
2. Po Lukasu narodzi so Jezus za čas knjejsstwa kejzora Augustusa.
3. W ewangeliju Mateja priwota jandzel pastyjam: „Njebójce so!“
4. Jan rozprawja wo wotu, wosole a žlobiku.
5. Hizo profet Micha wuzběhuje wosebitosc Betlehema.
6. W ewangeliju Jana pisa so wo wumózniku z Izajoweho splaha.
7. Profet Jezaja pripowědzi „dziwapołneho radzicela“ a „mėrneho wjercha“.
8. W ewangeliju Mateja wopytaja tro mudri nowonaro-dzeneho Jezusa.

Prěprošenje na zhromadny 2. adwent

Kemse w Michatskej w Budysinje na nje-dzell 2. adwenta budzēja hake popódnju w dwěmaj. Po tym zetkamy so k adwent-nemu kofej na Michatskej farje. Pokazuja so wšelake wobrazy wo twarje Michatskeje cyrkwe a změjemy mały program za dzeći prihotowany. Šce lubje přeprošeni.

Adwentny koncert Serbskeho gymnazija

Mjezrym hizo tradicionalny adwentny kon-cert Serbskeho gymnazija w Michatskej cyrkwi je so dyrbał terminowych přicin dla přestorci. Wón budze sobotu do trećeje adwentnje njezdzele, 17. decembra, a za-póchnje so w 16.00 hodz.

Střonowany adwentny čas a hodowny cas přeje wam

radakajja Čomhaj Bóh

Bjesada po kemsach: wučerka knj. Apeltowa z Hochozy a wučer Uwe Gutschmitz z Borkow
Foto: S. Malik

Delnjoserbske kemse w Hochozy

Na njezdzelešim popódnju 23. oktobra swjēcachu tro fararjo – Helmut Hupac z Korjenja, Dieter Schütt a Hans-Christoph Schütt z Desna – w Hochozanskim Božim domje delnjoserbske kemše.

Mjez něhdze wosomdzesat kemšerjem! swyda towarstwa PONASCHEMU Uwe Gutschmitz z Borkow a předsyda Serbskeje ludo-weje strony Hannes Kell. Předowanje měješe farar Helmut Hupac na hrono z psalma 130,4 „Pla tebje jo wodowanje, az my se tebje bojmy.“ Wón namowješe Serbow při wšech rozdzelešnych nahladach sej mjez sobu wodowac a w serbskim dzele hromadze skutkowac.

Po zwučenym wasnjom wostachu po kem-sach wšitcy hišće hromadze při kofejny a serbskej bjesadze w hosencu „Zlósny plon“.

Tro fararjo před Hochozanskej cyrkwi: Helmut Hupac, Dieter Schütt a Hans-Christoph Schütt (wotprawa)

1855

1905

1955

Trójny serbski knižny jubilej

Lěto 2005 chila so ke kóncej. Protyki za nowe lěto su dodžělane. Dženi-kowe ručne protyki čakaja na pomocny měrkušk pjelnjaka. Přenje terminy su so hižo zapisali. A zaso zawjertnje so nowe lěto kaž wusylanski program. Někak je to wostudle, wšako so wšitko wospjetuje: narodniny, jutry, hody ... rano stawać, wječor do toža ... Ale ně wšak: Wotwobročmy so wot protykarskich róstow a přibližmy so lětnym wšelčiznam radšo z pjelnjakom wotnutřka. Kóžde nowe lěto, haj samo kóždy nowy dzeń so z nowostkami wupjelnja. Staňši z toža hustodosć hišće njewěmy, što nas w běhu dnja wočakuje, koho připadnje po puću zetkamy, kotry posměwk nas dosćehnje. Mjeńše a wjetše překwapjenki nas wšědnje

*Ludžo protyki činja
a Bóh wjedro.*

přewodźuja. Protyka nitkuje dny do předžena-tydženja. Kotru nitku sej za kóždy dzeń nawoblečemy, leži w našich rukach. Mjeńše a wjetše wosobinske rozsudy nam nichtó njewotewza.

Hučinjanski farar Robert Rjeda rozsudži so za wudaće přenjeje serbskeje protyki, přetož zwěsći: „Serbski gospodar kupi sej kóždolětnje němski kalender, dokelž w serbskej

maćernej rěči žadyn tu njeje. Čehodla pak njedyrbjał Serb tež swoju serbsku protyku měć?“ Pomjenował je swoju knižnu protyku „Předženak“ po čłowjeku, kotryž w dawnych časach čahajo po wsach předženo nakupowaše a připódlu tu a tamnu nowostku powědajo sobu předawaše. Přenje číslo knižneje protyki wuńdže lěta 1855 a bě napředžene z praktiskim duchom, powučnym zynkom a powědarskej zabawu za serbskich wjesnjawanow a měščanow. Redaktor Robert Rjeda wjazaje z powrjestlóm ducha snopy potreby za wšědný dzeń. Džěłaše protyki dlěje hač tři lětdžesatki. „Předženak“ sta so w tutym času ze swěrnym poradžowarjom a přewod-

*Biblija žórli njebieski napoj.
Biblija je Boža lékarnja.*

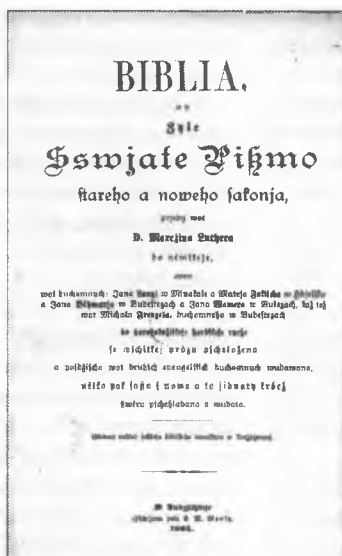
nikom ewangelskich Serbow. Ženje njetrjebaše protyce kwoli z móšnju třasć. Hač do džensnišeho so serbska protyka derje předawa, snano tež tohodla, dokelž je so po radže Roberta Rjedy to, „štož je njenuzne a štož lud njerozumi, wonka wostajilo“.

Jako duchowny je Robert Rjeda svojich čitarjow k pilnemu wužiwaniu biblije namotwjał. Hač dotal posledni nakład cyłkowneho serbskeho Swjateho pisma je so w lěće 1905 wudał. W swojim přemim čísle „Předženaka“ napisa farar Robert Rjeda: „Biblija abo Swjate Pismo wostanje přeco za wšitkich, młodych kaž starych, tón zloty šackašćik.“ A za Serbow so drohoćinka rozšěri na maćernorěčny

*Hdyž je čí mutno,
sej kěrlušě spěwaj.*

najebeć teho wšědnje bibliske citaty „wutrubja“ (Mt 6,2). Bože słowo jako měritko za naše byće njemóže nam rozsud wosobinskeje wěry wotewzać. Žiwjenske wěrnosće so nam přez jónkrótne čitanje w Swjatym pismje njewotkrywaja. Wšědnju wariantu za čitančko w bibliji poskićuja Ochranowske hesła z tekstom ze Stareho a Noweho testamenta. Lětsa su so Hesła k šestemu razej dotal serbskeje rěče přetožili.

Wothłós na Bože słowo z biblije zanošuja kěrlušě. Serbske spěwarske wuńdžechu 1955 jako skróćeny nakład z lěta 1931 a čakaja na bórzomne ponowjenje. Kaž wobstejnosće cyrkwy měnjeja so zdobom liturgija a kěrlušě. Duchowne spěwy žiwjensku časnosť

Přerňa serbska protyka z lěta 1855, zestajana wot fararja Roberta Rjedy w Hućinje – jědnaty a zdobom posledni nakład serbskeje biblije, wobstarany 1905 wot fararja Jurja Jakuba w Njeswaćidle – poslednje serbske spěwarske, wudate 1955 wot konwenta serbskich duchownych

Repro: SI

přełožk jako směrodajny tekst za wuwice hornoserbskeho pismowstwa. Jědnaty nakład biblije z lěta 1905 zložuje so na přełožk serbskich ewangelskich duchownych Běmarja, Jokiša, Langi a Wawera z lěta 1728.

We 18. a 19. lětstotku bě biblija husto jenička serbska kniha w swójbach a tuž ju zawěsće, kaž přistowo praji, na knižencu plěsniwic njedachu. A jeli sami serbsce čitać njezamóchu, potom čím kedžbliwišo Bože služby sčěhowachu.

Biblija jako powšitkownje płaćiwa kniha so džensa tak bjeze wšeho wjace njepřipóznaje, ale što zamóže hižo bibliske studnički wučerpać. Mjenje abo bóle njewědomy so

a cyrkwinske lěto přewodźuja. Poprawom chowa so tež w spěwarskich protyka, wšako njemóžemy k jutram hodowny kěrluš zaspěwać. Tuž džěla tež farar za kóždu Božu službu protyki.

Čłowjek žedži so za rōčnicami-wjerškami, kiž hodža so wopominać abo woswjećić.

Lěto 2005 chila so ke kóncej a nochcemy mjenowane mězniki wulce woswjećić, ale so dopominać, zo je před polsta lětami dotal posledni nakład spěwarskich wušoť a před sto lětami dotal posledni nakład serbskeje biblije. 1855 je serbska protyka swoje přenje lěto zawjertnyła. Po wšem zdaću lépi ličba pjec na pjatach pismowstwa w serbskich ewangelskich stawiznach.

Měrana Cušcyna

Alfred Worjech z Brězyny 80 lět

Tajke dołhe žiwjenje ma wjele powědać. Tak chcju najprjedy jubilarnej samemu rěčeć dać:

*

„Narodźich so 1. decembra 1925 w Brězynje pola Hućiny. Staršej měještaj małe šěsčektarske ratarstwo. Do šule a powołanskeje šule chodžach w Hućinje a po tym hišće dvě lěće do ratarskeje šule w Budyšinje. Bórže po mojich 17. narodnjach zwolachu mje do džěłoweje služby. Běch pjeć mjesacow na kupje Sylt w Sewjernym morju, twarjachmy tam dróhi a wobtwjerđenja. Tam mje tež doscahny zwolnje do wojakow. Jenož jedyn tydžeń smědžach mjeztym dom na dowol. Přińdžech k lětarijam a hnydom do Francoskeje. Poprawom běch sej myslit na wukubtanje jako pilot. Za to pak bě položenje 1943/44 tola hižo dosć kritiske, tak tyknychu mje do přewodneho komanda za železnicke transporty. Mějachmy wosebity wagon, w kotrymž bydlačmy, a jednu flak-kanonu přećiwo hłuboko lětacym lětadłam. Husto běchu wagony z bombami a municiju nakładowane, tak zo běchmy stajnje w dosć wulkim straše.

Kónc wojny dožiwich blisko Cuxhavena. Jendželčeno nas zajachu a dyrbačmy rozbombowane lětanišćo rumować. Po někotrych tydzenjach smědžachu wšitycy ratarjo k wokolnym buram, zo bychy na žnjach pomhali. Po jenož wosom tydzenjach nastajich so na puć domoj. Přeni pospyt zwrěšći. Rusojo póstachu mje wróćo. Druhi króć běch žno kusk mudriši. Rěčach serbsce z Rusami a cí myslachu sej, zo sym někajki džětaćer z wuchoda a dachu mi hić. Tak přińdžech po někotrych dyrdomdejach derje dom.

Doma bě wšo wurubjene, pobrachowaše na drastach. Na statoku w zapadze mějachy dosć. Tak podach so hišće raz na puć. Tam došedši počachmy najprjedy raz z cokorowych rěpaw palenc palić. Z palencom sy w powojńskim času móht wjele docpěć. Z wulkim měchom drabow a pječ blešemi palenca nastajich so dom. Zaso běžach Rusam do rukow. Palenc běch wot-

Jubilar Alfred Worjech z mandželskej Herthu na jeju zlotym kwasu w lěće 1997 Foto: priw.

był, ja pak smědžach hić. Hóršach so pola městneje komandantury, ale tam so mi jenož smějachu. Za tajke wěcy pječa njeběchu zamołwići. Tehdy njemějach žadyn strach, džensa wěm, zo by wěc móhła tež hinak skónčić.

Čežki započatk doma wolóži dobre susodstwo. Jedyn pomhaše druhemu. Poprawom běchu wšitycy jenak potrjecheni. Liepeltec swójbja ze Šleskeje bě w Brězynje namkała nowu domiznu. Staršej a dwaj bratraj započachu jako noworatarjo, džowka Hertha bu 1947 moja mandželska. W našim domje poča wusko być, wšako běštej tež mojej sotře Herta a Hana hišće doma. Tuž rozsudžich so 1949 z mandželskej a džowčičku Elfriedu na ludowym kuble Gamig pola Pirny džětać. 1952 prošeše mój nan, zo bychmy tola zaso dom přišli. Lěta samostatnosće běchu so spěšnje minyli. Bórže běchmy wulka swójbja, synaj a tři džowki mějachy so zastarać. 1960 přińdže kolektiwizacija, kaž ju wšitycy ratarjo tehdy w NDR dožiwichu. Džesać lět džětachmoj z mandželskej w pólnjej brigadze. Wot 1970 do 1990 džětach we wulkej prodruštwowej hródži w Brězynje.“

Znajach Alfreda hižo dołho. Druhdy zetkachmoj so při Hućinjanskim dwórnišću, hdyž dyrbačmy swoje dyrbizny wotedać. Wón kaž ja, wobaj mějachmoj zapřah z jednym wołom.

Worjehc a Liepeltec swójbomaj přistulša džensa poł Brězyny. Připad chcyše, zo so naš najstarši syn před 25 lětami z Worjehc džowku woženi. We Worjehc wulkej swójbje ze 14 wnučkami a štyrjomi prawnučkami knježeše přeco dobra zhromadnosć bjez někajkeje hadrije abo zawisće. Tola tež horjo njewuwosta. Najstarši syn zemrě 50lětny na infarkt, jedna wnučka je čežko zbrašena.

Alfred Worjech je swojemu serbskemu ludej swěry wostał. Wjele lět bě předsyda Domowinskeje skupiny Brězyna-Hućina. Wón wobdžěluje so stajnje na serbskich cyrkwinskih a kubłanskich dnjach, je zastupjer Hućinjanskeje wosady w Serbskim wosadnym zwjazku a wot załoženja sem sobustaw Serbskeho ewangelskeho towarstwa.

Za wšu swěru njech je Alfredej Worjehcej džak wuprajeny. Bóh spožć jemu žohnowany wječor žiwjenja.

Kurt Latka

Budyšin: Wokrjesna synoda

Sobotu, 5. nowembra, zahaji so z rańšej nutrnosću fararja Johannesa Probst a z Budyšina we wosadnym domje na Hornčerskej nazymska synoda. Předsyda synody Albrecht Morten přepoda słowo bratrej Lehmanej, nawodže diakonije w Budyskej eforiji. Wón přednošowaše wo temje: Wosada trjeba diakoniju – diakonija trjeba wosadu.

Přednošowarjej džěše wo to, zo wosadni zapřimnu: Diakonija je wažny skutk cyrkwe a je so tež wot cyrkwe załožiła. Wón

pak zwěsći, zo so jenož tři wosady z člonom Diakoniskeho skutka. Po słowje reka diakonija „služba w najwšelakorjich nuzach“. Najwjetša nuza čłowjeka je wotpad wot Boha. Tehodla je wša pomoc wusko zwjazana z nadawkom, čłowjekej w jeho nuzy po přińdžez Jezusa posrědkować Božu lubosć. Znaty serbski farar Imiš w Hodźiju je so jara za nutřkowe misionstwo a za diakoniju zasadžował a Marćiny wustaw w Budyšinje załožił. Tehodla je so tež nowa starownja w Budyšinje po nim pomjeno-

wala. Bratr Lehmann předstaji nam nadawki 250 diakoniskich sobudžětaćerjow we wšelakich domach našeje eforije. Tři štwórcny sobudžětaćerjow přistulšeja cyrkwi. Zo bychy tež zbytni duchowne zakłady diakonije zrozumili, přewjedže so w lěće 2006 winowatostny seminar wěry. Hospodarski plan diakonije ma z 8,5 milionami eurow nahladnu wysokosć a so nam bliže rozloží. W štyrjoch skupinach přemyslowachmy wo wěstyh čěziščach.

Po wšelakich informacijach z eforije a wo krajnej synodze so wokrjesna synoda připodnju skónči. Přichodne zeńdženje je planowane za 7. apryl 2006. **Handrij Wirth**

Jurij Šenk z Delnjeje Hórki 80 lět

Dnja 11. decembra swjeći w Delnej Hórce knjz Jurij Šenk swoje 80. narodniny. Hromadže z mandželskej bydlí w małym domje na kromje wsy, w kotrymž bě so 1925 jako syn zahrodnika Pawoła Šenka a Emy rodž. Krušec z Dubrawki narodžił. Wulka zahroda, z kotrejež so swójba tehdy žiwješe, hižo dawno wjac w swójbnym wobsydstwje njeje. Na njej steji džensa wulke zarjadniske twarjenje spjateho jězora. Jurij Šenk wotrosće z jeničkej sotru, Friedu, štyri lěta młódšej hač wón. Wona sta so po wójnje ze serbskej wučerku a skutkowaše jako šulska wjednica w delnołužiskim Liškowje, něhdy nahladnej wosadnej wsy, kotruž hižo před tójšto lětami brunicy dla wotbagrowachu. Bohužel jemu sotra před něhdže lětdžesatkomaj na raka zemrě. Tež swogeho nana Jurij Šenk na tragiske wašnje zhubi. W meji 1945 stupi w swojej zahrodze na minu, kotraž jeho hnydom mori.

Jurij Šenk chodžeše wosom lět do šule w ródnej wsy. 1940 přińdže ze šule a započá w Budyšinje wučbu čišćerja. Lědma zo bě wuwuknył, dyrbyeše 1943 do wojakow, do Francoskeje. Z wójnskeje jatby wróci so 1946 dom a započá hnydom w serbskej čišćerni w Budyšinje džělać. Tam wosta wšón powołanski čas, doniž so na wuměnk njepoda. Lědma třicecílětny wón chutnje schori. Zwěsći so tumor we hłowje, kotryž dyrbyeše so 1956 w uniwersitnej klinice

w Lipsku operować. Při operaciji bě tež serbski lékař přitomny, Richard Běrka z Plusnikec. Jurij Šenk so wustrowi, wěste strowotne čěže pak trajnje wostachu. Tohdla ženje njeje smět z awtom abo motorskim jězdzić, jenož koleso bě jemu dowolene. Tež džěto džěše jemu trochu pomaššo wot rukow. W serbskej čišćerni čišćeše karty za wahi, tam sej jara wažachu jeho akuratnosć a spuščomnosć.

Wjele lět bydleše Jurij Šenk doma hromadže z maćerju. Po jeje smjerći so kónc šěsćadzesatych lět woženi z Hildu Cyžec z Chortnicy. Mandželska bě kucharka. Dołhi čas kucharješe w znatym „Wódnym mužu“ w Malešecach, wupomha pak tež w Delnej Hórce a druhdže. Džěci mandželskaj njeměještaj.

Jurij Šenk wosta čas žiwjenja swěrnj Serbam a cyrkwi. Lědma hdy by falował na serbskich cyrkwinskih a kubłanskich dnjach abo na zhromadžiznach Serbskeho ewangelskeho towarstwa. Wšudže dojdže sej tež we wysokej starobje hišće z kolesom – a byrnež to před něšto lětami hišće do Wochoz na cyrkwinski dzeń abo samo do Slepeho byto. Po tym zo bě jeho lětsa spočatk lěta Boža ručka zajała, zwazi so mjzety z kolesom na serbske wosadne popołdnja do Malešec. Jubilar bě tež dołholětny sobustaw džensa wjac njewobstejaceje Delnjohórcanskeje Domowinske-

Přeco z kolesom a přeco wjesoleje mysle – jubilar Jurij Šenk lani na zhromadžiznje SET w Njeswaćidle Foto: T. Malinkowa

je skupiny. Bě tam z pokladnikom, zběraše přinoški a předawaše serbske protyki a knihi w Delnej Hórce a wokolnych wsach.

Gratulujemy knjezej Jurjej Šenkej wutrobnje k jeho jubilejnym narodninam, džakujemy so jemu za wšu swěru a přejemy zbožo, kmańšu strowotu a spokojny wječor žiwjenja. **T.M.**

Nowa nadžija?

Jörg Briesovsky praktikant při Serbskej superintendenturje

Na serbskich kemšach w oktobrje předstaji sup. Malink wosadnym młodeho muža, kiž tuchwilu we wobłuku Serbskeje superintendentury praktikum předwjedže. Štó wón je?

Jeho mjeno je Jörg Briesovsky a narodžił je so w léce 1969 w Budyšinje. Džěćace léta přežiwi w Džěžnikcach, tam tež šulu wopyta. W léce 1983 přesydlí so swójba do Budyšina. Po šuli nawukny knjez Briesovsky powołanje zhotowjerja džětowych gratow. Zakónči wukubłanje w léce 1989, tola po přewróće w našim kraju njenamaka žane přistajenje.

Tehdom dósta přez přećela zwisk k cyrkwi. Pola knjeza sup. Siegfrieda Alberta chodžeše na hodžiny nabožiny a bu w februarje 1990 wukřčeny. Z tuteho časa so tež jeho staršej zaso cyrkwi přiwobročištaj a słušataj džensa k swěrnym kemšerjam Michalskeje wosady.

Sup. Jan Malink młodeho muža namołwi, zo by so na studij teologije podał. Tuž nachwata w běhu jedneho léta maturu a poda so na studij starych rěčow do Krelingena. Po tym studowaše na uniwer-

Młody teologa Jörg Briesovsky z Budyšina Foto: priwatne

siće w Lipsku teologiju. Studij zakónči z přěnim eksamenom w januarje 2005. Bohužel pak jeho sakska krajna cyrkej njepřewza do cyrkwinskeje služby. Jako sam za někajkim džětom pytaše, poskići jemu sup. Malink skromny praktikum při Serbskej superintendenturje. Tam wukonja tuchwilu wšelake techniske džěta za nowowudaće serbskich spěwarskich.

Knjez Briesovsky zajimuje so tež za serbsku rěč. Tak wopytuje wot lětušeje nazymy rěčny kurs na Ludowej wysokej šuli a chodži přidatnje na hodžiny rěčneje konwersacije pola wučerki-wuměnkarki knjeni Angele Langneroweje w Budyšinje. Rjenje by było, hdyž by serbsku rěč dosć derje nawuknył a potom wikarske městno w serbskej wosadze dóstać móht.

W sakskej serbskej cyrkwinski zakonju steji, zo ma so Serbski wosadny zwjazk wo zdobywanje serbskeho dorosta za cyrkwinsku službu prócować. W zawodnych sadach tuteho zakonja so sakska krajna cyrkej k swojej zamołwitosći za spěchowanje Serbow wuznawa. Tuž by so Serbski wosadny zwjazk sylnje za knjeza Briesovskeho zasadzić dyrbjał, zo by namakał wikarske městno w Serbach a zaměrnje móht nawuknyć serbsku rěč. Je wón tola nowa nadžija za naše serbske wosadne žiwjenje!

Měrcin Wirth

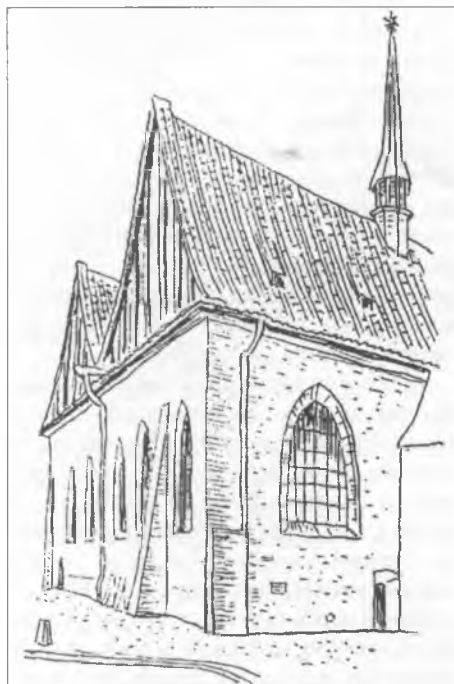
Betlehemska kapala w Praze

Betlehemska kapala na Betlehemskim naměšće w Praze je jedne z najpomjatnišich twarjenjow Čěskeje. W přenjatnej gotiskej kapale, kotrejž tehdy Betlehem rěkachu, předowaše w lětach 1402–1413 magister Jan Hus. Tohodla zarjaduje husitska českosłowaska cyrkej kóždy lěto na Husowych posmjertninach 6. pražnika w kapale ekumenisku Božu službu, na kotrejž wobdžěleja so tež zastupnicy druhich cyrkwjow a wosobiny politiskeho žiwjenja. Kóždy lěto by přišo Aleksander Dubček, druhy Václav Havel, prezident Václav Klaus a druzi.

Nětčiše twarjenje Betlehemskeje kapaly pak njeje te, w kotrymž je Jan Hus skutkował. Wono je nowotwar (architekt Jaroslav Fragner) z lět 1950–1952, kotryž nasta na městnje přenjatneje kapaly na zakładze wuchowaných planow ze 17. a 18. lětstotka, starych wobrazow a powostankow přenjatneho twarjenja. Za rekonstrukciju je so českosłowakske knježerstwo rozsudžilo na nastork prof. Zdeněka Nejedleho.

Ze stawiznow kapaly

Přenjotnu gotisku kapalu založistaj zemjan při dworje krala Václava IV. Hanuš z Milheima a staroměščanski radny knjez a bohaty překupc Václav Kříž. Wonaj postajistaj kapalu za předowanje swobodneho Božeho słowa w čěskej rěči. Nawoda kapaly měješe byc swětny měšnik, wón měješe winowatosć kóždy dzeń dwojce čěsće předować, a měješe při kapale bydlič. Předarja wuběraše Hanuš z Milheima z mužow, kiž běchu uniwersitni magistrojo a Praski měščanosta doporučili. Přeni předar bě Jan Protiva z Noveje Vsy, po nim Štěpán z Kolína a třeci Jan Hus.

Dwoje wysoke swisle – charakteristikum Betlehemskeje kapaly Rys.: Cyril Bouda

Kapala bě jednore, ale wulke rumne twarjenje, zo by w njej tak wjele kaž móžno při posluharjow městno namakało. K Husowym předowanjam zhromadzi so pječa wjetšina čěskich Pražanow. Kapala měješe trapecojty zakładny rys, drjewjany wjerch na drjewjanych stołpach, wysoke wokna z kónčkoytym wobłukom bjez rjapa, wysoke stanowu třechu. Do lěta 1409 běštaj kral a tež arcybiskop kapale přichilenaj, pozdžišo, hdyž Hus kritiku cyrkwinskeho žiwjenja stopnjowaše, nasta rozkora, kotraž skónči z Husowym wuhnaćom z Prahi. Hišće do swjeho wotchada da Hus w smažniku 1412 w kapale pohrjebać młodźencow Martina, Staška a Jana, wotprawjenych wot staroměščanskich radnych knjezow dla wotpokazanja wikowanja z bamžowskimi wotpuskami. Na scěny kapaly da Hus napisać traktat *De sex erroribus* (wo šěsć bładach) a k tomu molować tež wobrazy. Někotre z nich su so w kopijach wuchowali w Jenaskim kodeksu.

Z Husowym naslědnikom w Betlehemskej kapale bu Jakoubek ze Stříbra, kiž započawa woprawjeć tež pod wobličom wina. Wón bu 1419 pochowany na kěrchowje při kapale. Sčěhowace 200 lět bu Betlehemska kapala čěsćana jako pomnik Husoweho skutkowanja.

W lěće 1548 kapalu přetwarichu a porjeńšichu. Wotstroni so drjewjany wjerch, na třoch rjadach stołpow (hromadze 15) natwarichu wjelb, pońočna scěna bu podprěta z tołstymaj zepěromaj. Najstarši plan Betlehemskeje kapaly pochadza z časa po tutym přetwarje (ze 17. lětstotka), staršich planow nimamy.

Po přehratej bělohórskej bitwje 1620 přepoda kejžor Ferdinand II. kapalu jezuitam. Po rozpušćenju tutoho rjada 1773 bu kapala z wotnožku njedalokeje cyrkwy swj. Jiljíja. Wona pak bě zanjechana a jeje špatny staw poča strašny byc. Tohodla bu w lěće 1786 zwottorhana, na jeje městnje natwarili so tři poschodowy dom (č. 238, 239, 256). Při tym so zdžěla wužichu narańša, pońočna a nawječorna scěna kapaly. Powostanki přenjatnych gotiskich napisow wuchowachu so jenož na nawječornym a zdžěla na pońočnym boku.

Kapala džensa

Při narańšej scěnje blisko hłowneho wotarja je sobuzaložer Hanuš z Milheima pochowany kaž tež někotři uniwersitni magistrojo ze swójbami. Čólna scěna kapaly pokazuje na Betlehemske naměsto a je dospołnje nowa, wona nadpadny z dwojimi wysokimi swislemi. Tři tamne scěny chowaja w sebi powostanki přenjatnych murjow. Narańšej scěnje přizamknje so mjeńše twarjenje, w kotrymž bě w přizemju drastkomora a nad njej w přenim poschodze bydlenje předarja. Wjetši džěl naměsta před

Betlehemska kapala na Betlehemskim naměšće w Praze Foto: M. Malink

kapalu (pod kotrymž chowaja so powostanki zakładow romaniskeje cyrkwy Filipa a Jakuba a powostanki bywšeho kěrchowca) je woznamjenjeny přez powyšeny chódnik a škitany přez wotrazowe kamjenje.

Nutřka w kapale mamy zaso drjewjany wjerch, njeseny wot přěčneje hrady, kiž leži na štyrjorózkajmaj stołpomaj. Rumnosć je wobswětlena přez wosom wulkich woknow (repliki přenjatnych woknow) – pjeć w połodnišej, dvě w narańšej a jedne w nawječornej scěnje. W nawječornej scěnje stej wobnowjenej dvě małej woknješce. W krótkorańšim kuće kapaly namakamy přenjatnu studnju, při nawječornej scěnje natwarichu so nowe drjewjane byrglowe łubje za spěwarjow. W narańšej scěnje je portalk do doma předarjow, dale zachod na klětku a zachod do priwatneje modlerneje překupca Kříža. Na scěnach su namalowane z Jenaskeho kodeksa reprodukowane mólby, su napisane husitske duchowne spěwy z Jistebnickich spěwarskich a dr. Z přenjatnych napisow wot Jana Husa a Jakoubeka ze Stříbra na pońočnej scěnje wuchowachu so jenož mólčicke zbytki.

Betlehemska kapala wužiwa džensa Čěskě vysoké učení technické za promocije studentow a druhe swjedženske zarjadowanja. Nimo toho so tu druhy Bože služby wotměwaja. W domje předarjow je zaměstnjeny muzej, kiž předstaja stawizny kapaly a skutkowanje jeje najstawnišeho předarja Jana Husa.

Jiří Mudra

Literatura:

Pavel Vlček a kol., *Umělecké památky Prahy I, Praha 1996*
Emanuel Poche, *Prahou krok za krokem, Praha 1958*
František Palacký, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě III, Praha 1939*

Slepjanske kantorki 15lětny jubilej woswjećili

„Dyrbiće na kóždy pad Kantorki zeznać“, dopomina so Sewjerofriza Günter Jappsen (79) na słowa rozhlósownika Marka Grojliha. Někotre lěta leži to wróco. Z teho časa so friziske towarstwo Niebüll a Slepjanske kantorki husto zetkach. Na 15lětnym jubileju Kantorkow bě Günter Jappsen ze swojej mandželskej a dalšimi sobustawami friziskeho towarstwa 19. nowembra mjez gratulantami w starej Rownjanskej šuli.

Kantorki wobsteja wot lěta 1990. Wone pěstuja Slepjansku narěč – z kěrlušemi, z ludowymi a žortnymi towaršnymi spěwami. Tež hornjo- a delnjoserbsce spěwaja. „Wone su žiwe za swoju wěru. Lubošć k blišemu je za nje samozrozumliwa“, praji Lydija Nowakec, kiž Kantorkam wot 1990 do 1993 přislušeše a so tehdy wo organizatoriske naležnosće staraše. Žony wokoło nawodnicy a 1. kantorki Lenki Nowakowej spěwaja přenjatnje a awtentisce. Wone pěstuja nałožki a je tak žiwe zdžerža. 1992, po 34lětnym přetorhnenju, wožiwichu jutrowne spěwanje w Rownom. Z teho časa wozjewjeja w jutrownej noci před mnohimi statokami spěwajo poselstwo horjestaća. Spěwaja hač do ranja. Při kóždym wjedrje. A zakónča jutrowne spěwanje tradicionelnje na spěwarskich ławkach.

„Nimale wšě smy z cyrkwu zwjazane“, powědatej Elsa Myškowa a Hanamarja Hajnowa. Wobě pochadźatej ze Slepjanskeje wosady, stej w tudyšej cyrkwi krćenej, konfirměrowanej a wěrowanej. Tež zlotu konfirmaciju tu hižo woswjećištej. Znajetej jutrowne spěwanje hišće z młodych lět, wšako stej wot 1953 do 1955 samej sobu

spěwatej. Kantorkam přislušatej wot založenja w lěće 1990. A nic jenož to. Hanamarja Hajnowa zběra tež pjenjez za zwjazk, kiž so wo wójsnje rowy stara. Elsa Myškowa wobdžěla so na bibliskim kruhu a zeńdženjach žónskeje služby, wopytuje starych a chorych ludźi w Rownom, chodźi dom wot domu při nadróžnej zběrce diakonije. A tamne čonki? Petra Nakońcowa ma wumětsku žitku a přisluša kružkej wušiwarkow. Gertrud Hermašowa je aktiwna we wosadneje radže. Zhromadnje z Waltraud Cucholdowej spěwa wona w cyrkwiskim chórze. Wjele móhlo so hišće mjenować. „Slepjanske kantorki su mobilniše, hibićiwše hač někotryžkuli młódši. Wone maja njesměrnje wjele elana“, praji Slepjanski farar Stefan Huth. „Wjele serbskim wosadnym móhli wona z příkladom być.“ Wosada, tak farar měni, trjeba tajkich křesćanow. Bjez Kantorkow by kulturne žiwjenje bylo chudše. Tež na Njepilic dworje w Rownom, hdžež wona stajnje na wšěch swjedženjach sobu pomhaja – njech su to dworowy swjedžeń, kermuša abo swinjorězanje.

Tola Kantorki maja tež starosće, trjebaja nuznje nowych młódšich člonow. „To je jara ćežko“, praji Hanamarja Hajnowa. „Smy hižo wjele ludźi narěčeli, tola dotal njebě nihtó zwólniwy.“ Lydija Nowakec nadźija so na spěwarki w Slepjanskim folklornym ansamblu. Hač so ta abo tamna z nich Kantorkam přidruži? „To dyrbja woprawdže žony z temperamentom a elanom być“, měni Lydija Nowakec. „Žony, kiž su z wutrobu pódla.“

Andreas Kirschke

Wjesota nalada knježeše na njedawnym jubilejnym swjedženju Slepjanskich kantorkow, wotlěwa: Hildegard Bertonowa, Lenka Nowakowa, Elsa Myškowa, Hanamarja Hajnowa a Gertrud Hermašowa. Mjez mnohimi gratulantami běštaj tež Slepjanski farar Stefan Huth a Serbski superintendent Jan Malink.

Foto: M. Arlt

Wustupy Kantorkow

cyłkownje dotal znajmjeńša 450, lětsa 45, wosebite wjerški běchu:

- serbske ewangelske cyrkwiske dny, dny serbskeje kultury, wjesne a domizniske swjedženje, nazymske koncerty, festiwale;
- 1994 wustup w ewangelskej katedrali w Parisu;
- 1996 wustup k 650lětnemu jubileju Slepjanskeje cyrkwy a na domizniskim swjedženju pod temu „Kemšace drasty“;
- 1996 wustup na swjedženju „444 lět Běla Woda“;
- 1997 wustup w lutherskej cyrkwi w Klětnom před skupinu z Texasa (potomnikami wupućowaných Serbow);
- 2005 wustup na cyrkwiskim dnju w Praze a na Dnju Saksow w Bělej Wodze

Kantorki wot započatka 1990 do džensnišeho

- Bertonowa, Hildegard** (Slepo), wot lěta 1990 pódla
- Bjatkarijowa, Marja** (Slepo), 1990–1992, zemřela
- Cucholdowa, Waltraud** (Slepo), wot lěta 1993 pódla
- Hažowa, Hanka** (Slepo), 1990–2002, chorosće dla přestała
- Hajnowa, Hanamarja** (Rowno), wot lěta 1990 pódla
- Henčelowa, Marja** (Trjebin), wot lěta 1990 pódla
- Hermašowa, Gertrud** (Rowno), wot lěta 1990 pódla
- Krygarjowa, Ema** (Slepo), 1990–1995, přestała
- Myškowa, Elsa** (Rowno), wot lěta 1990 pódla
- Nakoncowa, Hanka** (Slepo), 1990–1995, staroby dla přestała
- Nakoncowa, Marja** (Slepo), 1990–2000, staroby dla přestała
- Nakońcowa, Petra** (Slepo), wot lěta 1997 pódla
- Nowakowa, Lenka** (Rowno), wot lěta 1990 pódla
- Nowakec, Lydija** (Rowno), 1990–1993, službnych přičin dla přestała
- Nowušowa, Edelgard** (Rowno), 1990–2000, přestała
- Steinkrausowa, Doris** (Rowno), 1992–2003, přestała
- Šadtowa, Ema** (Rowno), 1990–1998, chorosće a staroby dla přestała
- Šoltkowa, Marja** (Slepo), 1990–2003, zemřela

Nětčiše kantorki

- Bertonowa, Hildegard**, 2. kantorka
- Cucholdowa, Waltraud**
- Hajnowa, Hanamarja**, pokladnica
- Henčelowa, Marja**
- Hermašowa, Gertrud**
- Myškowa, Elsa**
- Nakońcowa, Petra**, chronistka
- Nowakowa, Lenka**, 1. kantorka

Z rozprawy Serbskeho ewangelskeho towarstwa na léto 2005

Přednjesena wot předsydy Měrcína Wirtha na sobustawskej zchromadźiznje reformaciski džen w Małym Wjelkowje

Serbske ewangelske towarstwo ma tuchwilu 46 člonow. W předsydstwje skutkuja sobu knjeni Lubina Exlerowa, farar dr. Jens Buliš, Serbski superintendent Jan Malink, knjez Günter Wjenk, knjez Mato Krygař, knjez Jurij Grofa a knjez Měrcín Wirth. Předsydstwo je so lětsa dwójce schadźowało. Dalše zeńdženja mějachmy k přihotowanju cyrkwinskeho dnja w Bukecach. K tutym wuradźowanjam smy sej dalšich Bukečanskich wosadnych přeprosili.

Lětsa mějachmy zaso rozprawy na finančny zarjad zapodać. Finančny zarjad je našu rozprawy připóznal a powšitkownu wužitnosć našeho towarstwa wobkručil.

Towarstwo wobsedzi dale swoju stwu w Serbskim domje. Přewjedźemy tam wuradźowanja předsydstwa, a tež podložki našeho towarstwa so tam chowaja. Samo na sebi bychmy dyrbjeli rumnosć hišće lěpje wužiwać.

Džěło w léće 2005

Lětuši **cyrkwinski džen** swjećachmy w Bukecach. Jako nas knjez Zoba na lořšim cyrkwinskim dnju w Čornym Chołmcu za lětsa do Bukec přeprasy, běchmy hladajo na wulku Bukečansku cyrkej trochu skeptiscy. Ale bě prawje, zo smy cyrkwinski džen lětsa w Bukecach swjećili. Džakować chcu so wšitkim wosadnym, kotřiž so wo to postarachu, zo smy so w Bukecach doma čuli. Džakować mamy so tež wšitkim sobuskutkowacym, kiž su kóždy na swoje wašnje k poradženju našeho zeńdženja přinošowali.

Lětsa mějachmy tež zaso **pućowanje za serbske swójby**. Wone bě zaprijate do cyrkwinskeho dnja. Sobotniše zarjadowanja cyrkwinskeho dnja mějachmy tehoda charakter swójbnego swjedženja. Pućowachmy z Wuježka do Bukec, zo bychmy so na swjedženju wobdźělili, a nawječor zaso wróćo do Wuježka na swjedžen na Dejkec statoku.

Knjez superintendent Malink je lětsa w léčnych prózdnicach zaso **nabožny tydzeń za džěci** organizował, tutón raz w Nječornju. Džěci přenocowachu na Wu-jancec statoku, zarjadowanja wotměwachu so w rumnosćach doma Měrcína Nowaka. Ze srědkow našeho towarstwa smy za wudawki nabožneho tydženja 170 eurow dali.

Na přeprošenje knjeza Hanuša Härtela wjedžeše nas **wulět Serbskeho busa** spočatk septembra do Prahi. Mějachmy tam dobru zhromadnosć z česki wosadnymi. To wobhladuju jako najrjeńše dožiwjenje tuteho wulěta. Jeli bychmy sej na ekumeniski cyrkwinski džen do Prahi dojěli, njeby drje tajki přečelski kontakt z českej wosadu móžny był.

Naše towarstwo wukonješe tež zaso publikaciske džěło Kóždy měsac je **časopis Pomhaj Bóh** wušoł. Za to mamy so wosebje našej redaktorce knjeni Trudli Malinkowej džakować. Wona by rady raz wobšěrnišu rozmołwu wo našim časopisu měta. Ja sam slyšu přeco zaso wot čitarjow wulku chwalbu za džěło knjeni Malinkoweje.

Ochranowske hesła za léto 2006 su wušli. Knjez Hinc Šořta-Lauterbachski je hesła zaso wobstaral.

Nam předleži manuskript **zešiwka za pozawnowe chóry** z notami serbskich ludowych spěwow. Noty je zestajał kantor Michatskeje wosady, knjez Danny Schmidt. Zešiwk ma w Ludowym nakładnistwje Domowina wuńć.

Za lětuši nabožny tydzeń smy naš **mały spěwnik za džěci** z léta 1998 znowa wudali.

Přěni nakład brašury „**Parjad Božej služby**“ z léta 1997 bě rozebrany a tuž smy lětsa dalši nakład we wysokosći 300 eksplarow w Serbskej čišćerni na Hornčerskej w Budyšinje wučišćeć dali.

Lětsa smy dwaj projektaj za **wobnowjenje serbskich pomnikow** přewodźeli. Spočatk oktobra poswjećichmy narowny kamjeń fararja Mateja Jokiša w Hbjelsku a džensa chcemy spominać na misionara Jana Awgusta Měrcínka při jeho wobnowjenym narownym kamjenju tu na Małowjelkowskim pohrjebnišću. Mjeztym zo je so narowny kamjeń Jokiša restawrowal, je so narowny kamjeń Měrcínka nowy zhotowił. Štož tam džensa widžimy, je potajkim kopija stareho kamjenja. Wobaj projektaj je Załožba za serbski lud financielnje podpěrowala.

Wažne su nam tež **zwiski z druhimi towarstwami**. W měrcu běchmy wobdžěleni na swjatočnosći k 200. narodninam ludowego basnika Pětra Mlónka w Hodžiju. Běše to zhromadne zarjadowanje z Hodžijskim domizniskim towarstwom. Ze zastupjerjemi TCM njemějachmy lětsa žane zetkanje. Jako ekumena na bazy móže so pak wustup chóra Meja na kemšach w Hbjelsku wobhladować. Nawodnica chóra Meja knjeni Häneltowa je tam wunošk beneficneho koncerta za restawraciju fararja Jokišoweho narowneho kamjenja přepodała. Na cyrkwinskim dnju w Bukecach móžachmy předsydu TCM knjeza fararja Wita Šćapana kaž tež předsydu Domowiny bratra Jana Nuka powitać.

Přehlad wo financach

Darow za powšitkowne zaměry našeho towarstwa smy hač dotal dóstali 1 440 eurow. Dóstachmy lětsa poměrnje wysoke dary, mjez druhim jónu 200 eurow a dalši

Předsyda SET Měrcín Wirth při swojej rozprawje w Małym Wjelkowje Foto: Sprigade

dar wot swójby, kotraž je sobustaw našeho towarstwa, we wysokosći 1 000 eurow. Za wšitke dary so wutrobnje džakujemy. Přinoškow našich sobustawow smy hač dotal dóstali 254 eurow. Kolekta cyrkwinskeho dnja wunjese 2 020 eurow.

Wudawkow mějachmy hač dotal 2 886 eurow. Su to wudawki za cyrkwinski džen, za nabožny tydzeń, za publikaciske přede-wzaća a dalše drobne wudawki.

W fondsu za serbske pomniki mamy wokomiknje 1 350 eurow. Z toho maja so hišće wudawki za wobnowjenje pomnika J. A. Měrcínka wotličić.

Za Pomhaj Bóh smy hač do oktobra dary we wysokosći 773 eurow dóstali a abonentske pjenjezy we wysokosći 1 004 eurow. Nimo toho podpěrujetej wudawanje Pomhaj Bóh Załožba za serbski lud a sakska krajna cyrkej. Wšitkim darićelam, abonentam a spěchowarjam so wutrobnje džakujemy.

Wublad na léto 2006

Na přěnim městnje steji cyrkwinski džen. Da-li Bóh, budže wón 1. a 2. julija 2006 w Hodžiju. Planowany je tež zaso wulět za serbske swójby, a to we Wojerowskich kónčinach. Da-li Bóh, budže tež zaso wulět ze Serbskim busom. Dale so planuje nabožny tydzeń wot 24. do 28. julija 2006. Na publicistiskim polu chcemy zaso Ochranowske hesła kaž tež časopis Pomhaj Bóh wudawać. Čišćeć budže so zešiwk z notami za pozawnowe chóry. Za léto na reformaciskim swjedženju chcemy zaso zhromadźiznu našeho towarstwa přewjesć. Taranec swójba by nas lubje do Budestec witała.

Na kóncu swojeje rozprawy chcu so wšitkim džakować, kotřiž su džěło našeho towarstwa podpěrali.

Měrcín Wirth, předsyda

Zhromadźizna SET z počesćenjom misionara

Z Lutherowym kěrlušom „Jed'n twjerdy hród“ zahaji so na reformaciskim dnju lětuša sobustawska zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa w žurli starownje w Małym Wjelkowje. Předstejićer Małowjelkowskeje bratrowskeje wosady Helmfried Klotke zhromadzenych w mjenje wosady powita. Wón pokaza na serbske korjenje Małowjelkowskeje wosady a na misionara Jana Augusta Měrcinka, kotremuž běše tutón dzeń wosebje wěnowany. Po krótkim duchownym rozpominanju sup. Jana Malinka předsyda SET Měrcin Wirth zhromadźiznu wotewri. Mjez 41 přítomnymi móžeše tež někotrych hosći, mjez nimi přednošowarja Alfonsa Frencla a předsydu Maćicy Serbskeje dr. Měrcina Völkel, witać.

Po kofeju z wuběrnym samopječenym tykancom – wutrobný džak za to knj. Klotke a knj. Scholze wot bratrowskeje wosady – poda Měrcin Wirth rozprawu wo dźěle towarstwa w minjenym léće (hlej str. 8). Rewizoraj Manfred Freudenberg a Handrij Sembdner zdžělišťaj, zo njeje ničo wustajeć na towarstwowym zličbowanju. Wobaj so znowa jako rewizoraj wuzwolishťaj.

Diskusija zaběraše so spočatnje ze serbskimi pomnikami. Ludwig Sachsa z Radworja bě zhromadźiznje dať posrědkować namjet, klětu w jubilejnym léće Hodźija tam postajić pomnik za fararja Imiša. Handrij Wirth mjenješe, zo móhl so tajki pomnik radšo stajić w Budyšinje před nowym Domom Imiša. Jeli so pomnik w Hodźiju staji, móhl wón nimo Imišej tež dalšim wuznamnym wosobinam Hodźija wěnowany być, da dr. Gerhard Herrmann wobmyslić. Tež Manfred Laduš namjetowaše tajku centralnu taflu z wjacorymi mjenami. Dr. Měrcin Völkel pokaza na aktualne předewzaća Maćicy Serbskeje nastupajo serbske pomniki. Jan Malink rozprawješe wo tym, zo ma wot lětušeje nazymy praktikanta při Serbskej superintendenturje, teologu Jörga Briesovskeho z Budyšina, kotryž džěla na nowych serbskich spěwarskich a připódlu tež

serbsce wuknje. Dale sup. Malink wozjewi, zo budže nabožny tydźeň za serbske džěci klětu we Wukrančicach. Hanka Tarankowa dopomni na klětuše 300. posmjertniny Michała Frencla. Składnostnje tuteho jubileja přeprasy přichodnu zhromadźiznu SET do Budestec. Rady by tež widźala, hdy by so w Budestecach dróha po M. Frencelu pomjenowala. Sup. Malink chce so postarać wo wopomnjenske zarjadowanje w němskej rěči za Budestečansku wosadu. Dokal Serbski bus klětu pojedže, njeje hišće jasne, snadź do Drježdźan na wobhladanje nowonatarjeneje cyrkwe Našeje knjenje. Na naprašowanje Kurta Latki předstaji sup. Malink wotběh wopyta biskopa Bohla pola Serbow 26. nowembra. Marko Grojlich pokaza na tuchwilnu akciju MDR, kiž chce zwěsćić najstawnišeho Serba, a namołwješe zhromadzenych, sobu přiwjezne ne lisćiny wupjelnić.

Přednošk wo misionaru

Wuwzacnje so lětuša zhromadźizna z přednoškom zwjaza. Běchmy wšak so w Małym Wjelkowje zhromadźili, zo bychmy počesćili drje najznačičeho misionara serbskeho luda: Jana Awgusta Měrcinka, naroždženeho 1817 w Hrodzišću a zemrěteho 1875 na wuměnk w Małym Wjelkowje. Po nim je w Kanadze jězor pomjenowany „Miertsching Lake“ – je drje to jónkrótne w našich stawiznach, zo so Serb na tajke wašnje počesći. Mjezynarodnu slawu zdoby sej Měrcink nic jako misionar, ale jako wobdźělnik na jendźelskej pytansej ekspedycji za sirom Johnom Franklinom. Alfons Frencl, kiž wšak je so w zašłym połdra lětdžesatku na serbskich slědach do wjele kutow swěta podať, wědžeše připoslucharjam jeho jězbu po Lodowym morju na žiwe wašnje zbližić. Z nětčišimi a historiskimi fotami, z kartami a citatami z Měrcinkoweho dženika wón zwažliwu ekspediciju nazornje předstaji: rjanosć krajiny wěčne-

Alfons Frencl přednošowaše wo misionaru Měrcinku. Foće: E. Sprigade

ho loda, zetkanja z domoródnymi, smjertne strachi a bjezwuhladne situacije a naposledk tola hišće njewočakowane wuchowanje a zbožowny nawrót do domizny. Na kóncu pokaza přednošowar na cyły rjad dalšich serbskich mužů a žonow, kiž w misionsej službje Ochranowskeje wosady w dalokim sewjeru skutkowachu. Po spominanju na pohrjebnišću wospjetowaše Alfons Frencl za Małowjelkowskich wosadnych swój přednošk w němskej rěči.

Na Božej roli

Prjedy hač so čmičkaše, chwatachmy na kěrchow Ochranowskeje wosady, hdžež hižo někotři Małowjelkowscy wosadni při wobnowjenym rowje J. A. Měrcinka čakachu. Krótke wopominanje wuhotowašťaj Małowjelkowska fararka Christine Welschen w němskej a sup. Malink w serbskej rěči. Zhromadnje zaspěwachmy kóždy w swojej maćeršćinje misionseki kěrluš „Ach, wotuć, ducho swědkow přěnich“ a pomodlichmy so Wótčenaš. Měrcin Wirth poťoži w mjenje SET kwěćel w serbskich barbach na row Měrcinka. Helmfried Klotke rozprawješe wo změnach, kiž běchu so z tutym rowom w zašłosći stali. Před wjac hač lětdžesatkomaj bě so pohrjebne polo, na kotrymž je Měrcink pochowany, za nowe chowanja přihotowało. Wšě narowne kamjenje so tehdy wotrumowachu, na zbožo pak njewotstronichu, ale so na susodnym polu wotkładžechu. Tam tež Měrcinkowu mjeztym 130 lět stary pěškowcowy kamjeň ležeše, naposledk w tajkim stawje, zo bě pismo lědma hišće spóznać. W nadawku SET je nětko Budyski kamjenjećesar Uwe Konjen duplikat kamjenja zhotowił. Małowjelkowscy wosadni so wo to postarachu, zo so Měrcinkowu a susodne narowne kamjenje zaso na jich přěnjotne městno, na

wotpowědne rowy, wróćichu. Džakowano tutym prócowanjam budže tež w přichodze móžno wopytać row slawneho serbskeho misionara. **T.M.**

Spominanje při wobnowjenym rowje Jana Awgusta Měrcinka na pohrjebnišću bratrowskeje wosady, nalěwo Małowjelkowska fararka Chr. Welschen a sup. Jan Malink

Krajna synoda

Wot 21. do 24. oktobra 2005 wotmě so lětuša nazymska krajna synoda Sakskeje w Drježdžanach.

Hižo štwórtk wječor přeprasy nas rektor **cyrkwiskeje hudźbneje šule** prof. dr. Brödel na wopyt tuteho wažneho kubłanišća. Wobhladachmy sej ležownosć ze štyrjomi twarjenjemi a zhonichmy wo wukubłanskich wuměnjenjach. Nuznje wobnowić dyrbi so jenož hišće poslednja wila při łukach Łobja. Hospodarski plan předwidži za 2006 jedyn milion eurow. Synoda žada sebi pak najprjedy koncept za dalše wuwice šule. W nowej awli dožiwichmy zwučowanje studentskeho chóra moderneje popularneje hudźby a při jednych z wósom zwučowanjskich piščelow přihladowachmy chwilu wukublanju studenta. Tuta wysoka šula je so po wójnje založila a je mjeztym připóznata kubłarnja přerěznje 55 kantorow (A-, B- a C-kantorow) wob lěto, kiž přińdu dźěla tež z druhich krajnych cyrkwjow. Wosebje wažne je dobre hudźbne kublanje za wosadne potreby.

Pjatk po zahajenskej nutrnosći bě na zwučene wašnje zaso wuběrkowe dźěło. Krajnocyrkwinski zarjad zmóžni nam wječor **wopyt w znowa natwarjenej cyrkwi Našeje knjenje**. Džakowni připostuchachmy zajimawym wuwjedženjam knjeni dr. Anje Häse k nowonawarej a fararja Christophu Stolte k wotmyslenemu duchownemu dźělu w tutej swětoznatej cyrkwi. Organist Samuel Kummer zwjeseli nas z wuběrnym piščelowym koncertom.

Sobotu slyšachmy **rozprawu biskopa Jochena Bohla**. Wón zwěsći, zo zajim ludži na nabožnych prašenjach pomatu zaso přiběra. To je nowe we wjace hač 200lětnym přecowanju, nabožinu pod heslom wědomosće a swobody čłowjeka do pozadka stłóčić a ju w 20. lěstotku z pomocu ideologije wusměšować a samo wutupić. Tute nowe wuwice je šansa za cyrkwe a z tym za Bože słowo. Na třoch polach pokaza biskop na wažne nadawki: 1. K biowědomosći ma cyrkwej etiske wobmyslenja zwuraznić, tež k diskusiji wo swobodnej abo njeswobodnej woli čłowjeka móže teologija mnoho přinošować. 2. W politiskim a towaršnostnym wobłuku slyši biskop husto žadanje, zo dyrbi cyrkwej čłowjekam prajić, kak maja žiwi być. 3. Na cyrkwiskim polu přiběra nadawk duchowneho zastaranja wosadow. Ale tež njedobre zjawy našeho časa dyrbi my strózbje widjeć. Biskop skónči ze słowom: Bóh pak njeje nam dať duch bojzliwosće, ale wjele bóle duch sylnosće, lubosće a rozważnosće.

Rozprawa cyrkwiskeho wjednistwa bě tónkróć skerje jadriwa namotwa po znatym słowje Luthera: „Křesćan je swobodny knjez nad wšěmi wěcami a nikomu poddany. Křesćan je služowny wotročk wšěch wěcow a kóždemu poddany.“ Swo-

boda a zamołwitosć slušatej hromadže, matej naše žiwjenje woznamjenić a nas pohonjować, zo wotewrjeni Chrystusa wuznawamy. Što to rěka, je cyrkwiske wjednistwo w pjeć dypkach pomjenowało: zmužiče mandželstwo z Božej pomocu wjesć, zmužiče so wo dźěci starać, zmužiče za našu cyrkwe wustupować, zmužiče dźělać a so za druhich zasadžować a skónčnje zmužiče politiku sobu wuwijać.

Hospodarski plan za lěto 2006 je z 149 mio. eurow jenož snadnje wyši hač za lěto 2005. Skrótsjenja dyrba tež tónkróć wšelake služby a skutki znjesć. Přeco hišće přińdže někak 30 % dochodow wot EKD. Twarske wudawki wjetšeho razu stej hižo naspomnjene wobnowjenje wile hudźbneje šule a přetwar w Domje cyrkweje we wysokosći 705 000 eurow. Ja sym so přećiwo zatwarjenju wariabelneje scěny za 175 000 eurow za zawoždžće wulkeje nascěnoweje móly wuprajit.

Slyšachmy **rozprawu wustawoweho wuběrka**. Předležeše nam načisk noweje wustawy w tej formje, zo steješej něčiči a nowy tekst porno sebi. Zaměr je, wustawu změnić wot konsistorskich bóle na synodalno-episkopalne struktury, a to na runinje wosady, eforije a krajneje cyrkweje. Wot časa poslednjeje změny wustawy w lěće 1950 je so w cyrkwiskim žiwjenju mnoho změniło a wočakujemy w přichodnje dalše změny. Cyrkwej budže z wobnowjenej wustawu lěpše na přichodne lětdžesatki přihotowana. **Wot Serbskeho wosadneho zwjazka na krajnu synodu zapodata próstwa, zapisać do wustawy spēchowanje wosebitych cyrkwiskich naležnosćow Serbow, njeje so přiwzala. Wustawowy wuběrk w diskusiji zwurazni, zo su Serbja tež w nowej wustawje zakótwnjeni přez to, zo změja dale kaž dotal swojeho zastupjerja w synodze – jeli nic přez wólb, da so wón powoła.** Cyłkownje bě wotpohlad, hladajo tež na zajimy druhich, wustawu jenož mało změnić. Synoda wobzamkny, zo ma krajnocyrkwinski zarjad hač do nazymy 2006 předpožić načisk zakonja za změnu wustawy. Tak ma synoda hišće chwile, změnu najpozdišo hač do kónca legislaturneje perody w lěće 2007 wobzamknyć.

Rozprawa krajnocyrkwiskeho zarjada wopřija 87 stronow a je po jednotlivych decernatach zřadowana. Dóstachmy wyše teho hišće statistisku rozprawu wo poměrach w lěće 2003. Bohate cyrkwiske žiwjenje mamy w našej krajnej cyrkwi! Bě tež při tutej rozprawje składnosć, so k jednotlivym dypkam naprašować abo wuprajit. Hdyž tež wot lěta 1990 ličba wosadnych – na cyłkowne wobydlerstwo počahowane – wot 33 % na 22 % spadny, je ličba wěrowanjow a kemšerjow někak samsna wostała. Zrudžace je, zo so

Biskop Jochen Bohl při swojej rozprawje na nazymskej synodze Foto: M. Oelke

jenož hišće tři bětłki wšěch wosadnych křesćansku pochowaja.

Njedźelu swjećachmy w Domje cyrkweje zhromadnje z nowoměšćanskej wosadu kemše.

Po kemšach a wobjedže rozprawješe přeni raz nowy direktor Misionkeho skutka w Lipsku, farar Michael Hanfstängel, wo **misioniskim dźěle**. Wón so nas wopraš, kak bychmy cyrkwi zdaleny rozkladli, što misionstwo woznamjenja. Jako wotmołwu namjetowaše tři sady: Misionstwo rěka so Bohu dowěrjeć. Misionstwo rěka, so z cuzymi zetkawać. Misionstwo rěka, so zhromadnje za sprawnosć zasadžować. Dawno njeje wjace misionstwo jenož dźěło w dalokim swěće, ale tež w našim kraju.

Wšelake zakonje so wobjednawachu a diskusije wo wšelakich rozprawach so dale wjedžechu. Tež **zličbowanje za lěto 2004** so schwali. Na jednej stronje bě lutowanje spóznać, na druhej stronje su so dochody přez cyrkwinski pjenjez wo 7 % na 14,1 mio. eurow zwyżili. To je najlepší rezultat w cytej Němskej. Tež wunošk kolektow so wo 1,5 % na 2,1 mio. eurow stopnowaše. Nimo teho podpěrachu wosadni z dalšimi pjenježnymi darami wšelake projekty we wosadze a diakoniji. Za wšitku pomoc so synoda wutrobnje džakuje.

Póndźelu so po druhim čitanju zakonje schwalichu a wšelake namjety z wuběrkow wobjednachu a wothłosowachu.

Přichodna synoda wotměje so, da-li Bóh, wot 31. měrca do 3. apryla 2006.

Handrij Wirth

Spominanje na dr. Bjedricha Adolfa Klina k jeho 150. posmjertninam

Čehodla so džensa hišće potomnicy tužiškeje Klinec swójby dopominaja na row svojich prjedownikow na Budyskim Tuchorskim pohrjebnišću? K temu móžu scěhowace podać:

W tutym wulkim rownišću Klinec swójby je mjez druhim pochowany měščanski radzićel dr. Bjedrich Adolf Klin (1792–1855). Jedyn z jeho potomnikow je předewzaćel Paul-Richard Klien, kotryž je so 1914 w Drježdžanach narodził, 1934 do USA wupućował a wot lěta 1948 žiwy w Rio de Janeiro w Brazilskej. Tutón knjez Klien w Rio de Janeiro nochcyše swójbný row w Budyšinje, w kotrymž je tež jeho dźěd Ewald Klien pochowany, spadnyć dać. Tehodla wuda w lětach po přewróće 1989 wjele

penjez za nuznje trěbne wobnowjenske dźěła. Swójbne rownišće w Budyšinje je za wupućowarja, kotryž bohužel hižo do swohojeho naroda nana zhubi, kruch domizny.

To plaći tež za dalšich přislušnikow šěroko rozhažkowaneje Klinec swójby. Jako zhrmadneho předchadnika maja prapradźěda dr. Bjedricha Adolfa Klina. To bě z Brězynki pola Delnjeje Hórki pochadźacy farar Jan Klin (1652–1724). Wo nim rěka w chronice: „Johann Klien, geboren 1652 in Briesing bei Nieder-Gurk, eine Meile von Bautzen, studierte zu Bautzen, Leipzig und Halle. 1680 Pastor in Spreewitz und 1694 Subdiakon zu Hoyerswerda. Er ist ein gelehrter, eifriger und evangelischer Mann gewesen.“ Wo tutym fararju bych móht hišće wjele rozprawjeć. Wažne so mi zda, zo plaćeše jeho nan jako wustojny rjemjeslnik a ratar. Tehoda dyrbyeše tež dawki plaćić, kaž je zhonić z dawkoweje lisćiny Šwedow.

Potomnicy fararja Jana Klina běchu nahladni ludźo, kiž skutkowachu jako duchowni, jurisca, zastojnicy, překupcy a radni knježa w Malešecach, Klětnom, Barće, Budyšinku, Wjelećinje, Wojerecach, Dipoldiswaldže a Budyšinje. Dalši potomnicy běchu zwonka Łužicy žiwi w Nossenje, Nowym Měšće pola Stołpina, Drježdžanach, Lipsku a Berlinje. (W Hohenems, w awstrijskim Vorarlbergu, namaka so tež swójbne mjeno „Klien“. Po wšěm zdaću pak to njesu žani přiwuzni tužiskich Klinec.) Nuzy wójnow, choroscow (mórl!) a hłoda mějachu naši prjedownicy w minjenych 350 lětach přetrać.

„Hdže namaka duša swój statok a dom?“, tak prašeše so něhdy kěrlušer. Čłowjek móže čas žiwjenja na samsnym městnje doma być, domizna pak je wjele wjac hač jenož

to. Za nas džensnišich, kiž smy zdžěla wurkorjenjeni, je wědomje wo našim pochadže kaž zepěra abo kótwica w chwatku našeho spěšnje so minjaceho žiwjenskeho časa.

farar n. w. **Dietrich Klien**,
Frechen pola Kölna

Při wasobnym rowje Klinec swójby na Budyskim Tuchorju spominaše 4. nowembra Maćica Serbska na 150. posmjertninu dr. Bjedricha Adolfa Klina. Foto: T.M.

Prjedownicy dr. Bjedricha Adolfa Klina

- Jurij Klin (* wokoło 1625)**
rjemjeslnik a ratar w Brězince pola Delnjeje Hórki
- Jan Klin (1652–1724)**
farar w Sprjejcach a Wojerecach
- Jurij Bohuchwał Klin (1689–1745)**
farar w Klětnom
- Jan Bohuchwał Klin (1725–1785)**
farar w Cunnersdorfje
- Bjedrich Nathanael Klin (1757–1822)**
farar w Barće
- dr. Bjedrich Adolf Klin (1792–1855)**
jurist w Budyšinje, měščanski radzićel, policajski direktor, sejmski zaposťanc, sobuzaložer a přeni předsyda Maćicy Serbskeje

Kermuša w Rakecach

Kaž hižo w poslednich lětach wotměchu so tež lětuše kermušne kemše 6. nowembra dwurěčnje. Ekumeniski chór a pozawnišća wobrubichu Božu službu. Jako hósć předawaše zaso farar dr. Buliš.

Skedźbnjejo na znawaposwjećenje cyrkwy Našeje knjenje w Drježdžanach dopomni předar na to, zo před wjace hač 200 lětami tež wulka ličba tužiskich wosadow z wulkimi woporami a pod čěžkimi wuměnjenjemi rjane Bože domy, w kotrychž so džensa hišće drohoćinki chowaja, dotwari. Před polsta lětami postara so Rakečanska wosada wo nutřkowne wobnowjenje Božeho domu. Přeco zaso wjeseli my so nad jeho swětłosću a pisanosću. Najwažniše wšak je – k temu nas předar namołwi –, zo ma Boži dom swěrnú a žiwu wosadu.

Kermušne kemše, na kotrychž wosada tež na w lěće 2004 křćenych spominaše, běchu dostojne kemše.

Maria Herrmannowa

SKAZANKA

Z tym skazam abonement časopisa Pomhaj Böh.

mjeno, předmjeno

droha

PLZ, město/wjes

datum a podpismo

- Přepokazam lětnje abonentski penjez we wysokosći 8 eurow na konto 1 000 083 167 Serbskeho ewangelskeho towarstwa při Wokrjesnej nalutowarni Budyšin (BLZ 855 500 00).
- Dam Serbskemu ewangelskemu towarstwu poňnomóc, lětnje ..... eurow wot mojeho konta wotknihować, doniž njeznapřećiwju.

mějićel/ka konta

číslo konta

BLZ

mjeno banki

datum a podpismo

Swoju skazanku pósćelće prošu na:

Serbske ewangelske towarstwo z. t., Priwatny puć 21, 02625 Budyšin

Powěšće

Lětsa wobnowill su rjany z drjewa rězbarjny pučnik před ewangelskej cyrkwu w Šerachowje. Wasobny knjez, kiž so tu wuchodźuje, předstaja Serba Jozefa Lajdera, kiž skutkowaše do Prěnjeje swětoweje wójny nimale tři lětdžesatki jako sudniski rada w Šerachowje. Foto: T.M.

Budyšin. Přewodzeni wot Lubijskeho superintendenta Rudolfa wopytachu 1. nowembra biskop lutherskeje cyrkwy North Eastern Pennsylvania Synod David R. Strobel, jeho mandželska a něhdyši uniwersitny profesor a nětčiši farar dr. Manfred Bahmann z Pennsylvanije w USA Michalsku cyrkej, zo bychu wot sup. Jana Malinka něšto zhonili wo něhdyšim a nětčišim žiwjenju Serbow. Dnjej před tym běchu so wysocy ameriscy hosćo wobdźělili na poswjećenju cyrkwy Našeje knjenje w Drježdžanach. Po swjatočnosćach w sakskej stolicy přebywachu hišće něšto dnjow w Lubijsko-Žitawskej eforiji, z kotrež wudržeruje pennsylvaniska cyrkej hižo wjacore lěta partnerske styki.

Zdžěr/Radwor. Po njedawnej njezapkej smjerći Zdžěrjanskeho fararja Pawoła Kmjeća je Drježdžansko-Mišnjanski biskop Joachim Reinelt wukazał, zo so Zdžěr z lětušim 1. nowembrom jako samostatna wosada rozpušći a so Radworjej přirjaduje. Z tym přisluša Radworskej wosadze nětko wjac hač 70 wsow z cytkownje něhdže 2 000 wosadnymi.

Bukecy. Z malej swjatočnosću so 2. nowembra oficialnje załoži WITAJ-skupina w Bukečan-

skej pěstowarni. Skupina wobsteji poprawom hižo wot kónca awgusta. Jej přisluša 12 dźeći, wo kotrež so ze Zdžěrje pochadźaca serbska kubłarka Weronika Nowotnowa stara.

Budyšin. Hladarnja za starych na Ericha Pfaffowej wosweći 4. nowembra swoje pječlětnje wobstaće. Składnostnje jubileja spožči so domjej mjeno sławneho kěrlušerja Paula Gerhardta. Swjedženske kemše měješe sup. Reinhard Pappai, dujerjo Michalskeje wosady kemše wobrubichu.

Berlin. Na prezidialnej zhromadźiznje wuzwolili so 5. nowembra Reinhard Höppner, něhdyši ministerski prezident Sakske-Anhaltskeje (1998 do 2002), za noweho prezidenta Němskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja. 56lětny je po powołanju promowowany matematikar a přisluša hižo wot lěta 1971 cyrkwinskemu wjednistwu w sakskej cyrkwinskej prowincy. Wón budže nawjedować přihoty na přichodny ewangelski cyrkwinski dzeń, kiž wotměje so w juniju 2007 w Kölnje.

Wóslink. Składnostnje 200lětneho jubileja cyrkwy we Wóslinku, kotraž bu na reformaciskim dnju 1805 poswjećena, bě sej wosada přeprasyta Serbskeho superintendenta Jana Malinka, zo by předstajil serbske stawizny wosady. Před něhdže 50 wosadnymi a někotrymi serbskimi zajimcami ze susodnych katolskich wsow přednošowaše wón 10. nowembra wo wuznamnych Serbach Wóslinka a wo jich serbskim skutkowanju we wosadze a zwonka njeje. K jubileju wuda wosada wosebitu brošuru wo stawiznach Božeho domu pod titulom „Kirche Oßling 1805–2005. Eine Chronik in Wort und Bild“.

Budyšin. Wot 22. do 27. nowembra přebywaše sakski krajny biskop Jochen Bohl na wizitaciji w Budyskim cyrkwiskim wobwodze. Do jeho wobšěrneho programa slušeše na předposlednim dnju wizitacije tež wopyt pola Serbow. Biskop wobdźělil so na zhromadźiznje Serbskeho wosadneho zwjazka a poda so potom hromadze ze Serbami na wobjed do hosćenca „Wjelbik“. Wobšěrnišo rozprawjamy wo wopyće biskopa w přichodnym čisle.

Dary

W oktobru je so darilo za Pomhaj Bóh 40 eurow, dwójce 30 eurow a 10 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 60 lětami, 17.12.1945, zemrě w Hohnsteinje w Sakskej Šwicy farar **Awgust Mikela**. Narodził bě so wón 1870 do pobožneje burskeje swójby w Kumšicach. Wón wopyta gymnazij w Budyšinje a studowaše teologiju w Erlangenje a Lipsku. Z duchownym bě najprjedy pječ lět we Łupoji, potom krótki čas w Ketlicach a skónčnje wot lěta 1904 do 1937 w Malešecach. 1937 poda so na wuměnk a přesydlil so z mandželskej do Drježdžan. Tam

dosahny jeju hrózbny dzeń 13. februara 1945. Mandželska zahiny a cyłe wobsydstwo so spali. Farar Mikela namaka wuchow pola přichodnej dżowki w Hohnsteinje, hdžež bě jenož hišće džesać měsacow žiwy. Wón bu w Hohnsteinje pochowany, jeho row je mjez tym dawno zrunany. Farar Mikela bě wjac hač tři lětdžesatki, wot 1903 hač do 1937, redaktor časopisa Missionski Posoł resp. Nowy Missionski Posoł. Wón spisa knižku za serbsku paćersku wučbu a wuda sobu knihu k 400lětnemu jubileju reformacije. Na wuměnk w Drježdžanach dźelaše hromadze z dalšimaj fararjomaj-wuměnkarjomaj, Matejom Handrikom ze Slepheho a Wylemom Tyšerjom z Budyšina, na nowowudaću serbskeho Noweho zakonja.

Přeprašujemy

- 04.12. 2. njedźela w adwencie**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.00 kemše w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za dźeći (sup. Malink), po tym adwentnička na farje
- 17.12. sobota**
15.00 ekumeniske wosadne popołdnje w Drježdžanach w cyrkwi swj. Jozefa (kapłan Nawka)
- 18.12. 4. njedźela w adwencie**
09.30 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 26.12. 2. dzeń hód**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 08.01. njedźela**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za dźeći (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Priwatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čiše: Čišećernja DELANY tzwr w Njeswaćidle
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačne. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.